

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

по підготовці офіційних
спостерігачів повторного
голосування по виборах
Президента України
26 грудня 2004 року

Чернігів
2004

Базова інформація

Спостерігач (П.І.Б.) _____

Кандидат (партія) _____

ТВК № _____

ДВК № _____

Область _____

Населений пункт _____

№ групи _____

П.І.Б. водія групи _____

Телефони членів групи _____

**Контактна інформація установ і осіб,
до яких треба буде звертатись в день повторного голосування**

Координатор округу (П.І.Б.) _____

Телефон координатора _____

Телефон виборчого штабу _____

Адреса, телефон Територіальної виборчої комісії № _____

Адреса місцевого суду _____

Телефони юридичної підтримки _____

Посібник **"ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ"** по підготовці офіційних спостерігачів повторного голосування по виборах Президента України 26 грудня 2004 року.

Укладачі: Шелковий Ю. В., Маркевич Я. В.
Наклад: 1000 примірників.

Зміст

I. Основи виборчого процесу та діяльність офіційного спостерігача	3
▪ Організація і порядок голосування	3
▪ Порядок організації голосування за межами приміщення для голосування	4
▪ Порядок підрахунку голосів на виборчій дільниці	4
▪ Протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців	7
▪ Визнання дільничною виборчою комісією голосування на виборчій дільниці недійсним	9
▪ Порядок транспортування і передачі документів до територіальної виборчої комісії	10
▪ Права офіційного спостерігача	10
II. Проблеми, які виникли на попередніх етапах виборів	11
III. Особливості виборчого процесу при голосуванні 26 грудня	12
VI. Складання актів та заяв про злочин стосовно порушень під час виборчого процесу.	14
▪ Акт про порушення Закону України „Про вибори Президента України”	14
▪ Заява про злочин	15
▪ Приклади складання актів та заяв	17
V. Пам’ятка-звіт за результатами спостереження в день повторного голосування.	20
▪ До відкриття приміщення для голосування	21
▪ Процес голосування у приміщенні для голосування	22
▪ Процес голосування поза межами приміщенні для голосування	22
▪ Порядок підрахунку голосів	23
▪ Листок підрахунку голосів	24
▪ Транспортування та передача документів	25
▪ Дії офіційного спостерігача після встановлення підсумків голосування на виборчій дільниці	25
VI. Закон України Про особливості застосування Закону України «Про вибори Президента України» при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року	26
✓ Супровідна картка відео матеріалів	36
✓ Лист обліку голосуючих	37
✓ Бланк акту про порушення Закону України Про особливості застосування Закону України "Про вибори Президента України" при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року	39
✓ Бланк акту про порушення Закону України «Про вибори Президента України»	41
✓ Бланк заяви про злочин	43

I. ОСНОВИ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ОФІЦІЙНОГО СПОСТЕРІГАЧА

Робота офіційного спостерігача до дня повторного голосування багато в чому збігається з роботою до дня виборів 31 жовтня і цей проміжок часу буде слугувати Вам для усунення недоліків організації виборчого процесу, які були виявлені під час першого туру виборів.

Бюлетень для повторного голосування буде містити прізвища двох кандидатів на пост Президента України, які одержали найбільшу кількість голосів під час голосування 31 жовтня..

❖ Організація і порядок голосування

При проведенні голосування на виборчій дільниці член дільничної виборчої комісії на підставі списку виборців по відповідній виборчій дільниці видає виборцю один виборчий бюлетень для голосування тільки за умови пред'явлення виборцем одного із документів:

- паспорт громадянина України;
- військовий квиток для військовослужбовців строкової служби;
- тимчасове посвідчення громадянина України;
- картка(довідка) установи кримінально-виконавчої системи.

Виборець розписується за отримання виборчого бюлетеня у визначеному місці на контрольному талоні виборчого бюлетеня та у списку виборців. Член дільничної виборчої комісії, який видає виборчий бюлетень, вписує свої прізвище та ініціали і розписується у визначеному місці на виборчому бюлетені та контрольному талоні.

Робити на виборчих бюлетенях будь-які позначки забороняється.

Для проведення повторного голосування використовуються тільки **виборчі бюлетені із зазначенням номера виборчої дільниці, виконаним поліграфічним способом.**

Виборець може перебувати у приміщенні для голосування протягом часу, необхідного для голосування. Виборчі бюлетені заповнюються виборцем особисто в кабіні (кімнаті) для таємного голосування. Під час заповнення виборчих бюлетенів забороняється присутність інших осіб.

ВАЖЛИВО! Виборець не має права передавати свій виборчий бюлетень іншим особам. Передача бюлетеня іншій особі вважається порушенням закону.

У виборчому бюлетені для голосування виборець робить позначку "плюс" ("+") або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті напроти прізвища кандидата на пост Президента України, за якого він голосує. Виборець може голосувати лише за одного кандидата або не підтримати жодного кандидата на пост Президента України. У разі не підтримання жодного кандидата виборець робить позначку "плюс" ("+") або іншу, що засвідчує його волевиявлення, у квадраті напроти слів: "Не підтримую жодного кандидата на пост Президента України". Після заповнення бюлетеня опускається у скриньку.

У разі пошкодження виборчої скриньки під час голосування виборча скринька опечатується головою і не менш як трьома членами виборчої комісії, які є представниками різних кандидатів на пост Президента України, у спосіб, що

унеможливиює вкидання виборчих бюлетенів. Ця виборча скринька зберігається в приміщенні для голосування під наглядом членів комісії та інших осіб, присутніх на виборчій дільниці під час голосування відповідно до вимог цього Закону, і не використовується до закінчення голосування.

О 20 годині голова дільничної виборчої комісії оголошує про закінчення голосування, після чого мають право проголосувати лише виборці, які перебувають у приміщенні для голосування. Продовження голосування після часу, встановленого Законом, не допускається. Після виходу з приміщення для голосування останнього виборця приміщення зачиняється і в ньому залишаються тільки члени комісії та особи, яким цим Законом надано право бути присутніми на засіданні виборчої комісії.

❖ **Порядок організації голосування за межами приміщення для голосування**

Голосування виборців за межами приміщення для голосування організовується з таким розрахунком, щоб виборці змогли проголосувати не пізніше як за годину до закінчення голосування.

Голова дільничної виборчої комісії зобов'язаний оголосити про те, що члени дільничної виборчої комісії відбувають для організації голосування виборців за межами приміщення для голосування. Членам виборчої комісії видаються виборчі бюлетені у кількості, яка дорівнює кількості виборців у витягу зі списку виборців, сам витяг зі списку виборців та опломбована або опечатана переносна виборча скринька, в яку при цьому опускається контрольний лист. У цьому листі зазначаються час виходу (година та хвилини) членів виборчої комісії для проведення голосування за межами приміщення для голосування, кількість отриманих виборчих бюлетенів, прізвища та ініціали членів дільничної виборчої комісії, яким видані виборчі бюлетені. Контрольний лист підписується присутніми членами виборчої комісії, кандидатами на пост Президента України, їх довіреними особами, офіційними спостерігачами, їхні підписи скріплюються печаткою комісії.

ВАЖЛИВО! При проведенні голосування за межами приміщення для голосування мають право бути присутні офіційні спостерігачі.

❖ **Порядок підрахунку голосів на виборчій дільниці**

Порядок підрахунку голосів є ключовим моментом будь-яких виборів. Саме в цей момент можливі численні порушення, тому члени комісій мають чітко уявляти свої дії в таких ситуаціях. **Стаття 78 визначає основні моменти порядку підрахунку голосів, на які необхідно звернути увагу:**

1. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці здійснюється відкрито і гласно членами дільничної виборчої комісії на її засіданні, яке проводиться у тому ж приміщенні, де відбувалося голосування.

2. Засідання дільничної виборчої комісії починається відразу після закінчення голосування, проводиться без перерви і закінчується після складання та підписання протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

3. Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці проводиться дільничною виборчою комісією у послідовності викладених положень статті 78 Закону.

4. Список виборців на виборчій дільниці у разі внесення до нього під час голосування доповнень після закінчення голосування підписується головою та секретарем дільничної виборчої комісії і скріплюється печаткою комісії.

5. Дільнична виборча комісія на підставі списку виборців встановлює кількість виборців на виборчій дільниці. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

6. Дільнична виборча комісія підраховує невикористані виборчі бюлетені. Кількість таких бюлетенів оголошується і заноситься секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Невикористані виборчі бюлетені погашаються шляхом відокремлення правого нижнього кута бюлетеня. Погашені невикористані виборчі бюлетені разом з бюлетенями, зазначеними у частині дев'ятій статті 76 Закону, запаковуються. На пакеті робиться напис "Невикористані виборчі бюлетені", зазначається номер територіального округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

7. Дільнична виборча комісія підраховує кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені, за підписами у списку виборців. Ця кількість оголошується.

8. Дільнична виборча комісія підраховує кількість контрольних талонів виборчих бюлетенів з підписами виборців та членів виборчої комісії, які їх видавали. Кількість таких талонів оголошується.

9. У разі невідповідності кількості контрольних талонів, зазначених у частині дев'ятій цієї статті, кількості підписів виборців у списку виборців, які отримали виборчі бюлетені, складається акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такої невідповідності, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі. Підписи скріплюються печаткою комісії. Після цього комісія приймає рішення щодо встановлення кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені. Ця кількість оголошується і заноситься до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

10. Контрольні талони виборчих бюлетенів запаковуються. На пакеті робиться напис "Контрольні талони", зазначаються номер територіального округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих контрольних талонів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

11. Дільнична виборча комісія перевіряє, чи дорівнює сума кількості невикористаних виборчих бюлетенів і кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією. У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такого розходження, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

12. Дільнична виборча комісія перевіряє цілісність пломб або печаток на виборчих скриньках.

13. У разі виявлення на виборчих скриньках пошкоджень пломб або печаток чи інших пошкоджень, які порушують цілісність виборчої скриньки, складається акт із зазначенням характеру виявлених пошкоджень, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

14. Виборчі бюлетені з пошкодженої виборчої скриньки виймаються по одному без їх перемішування. Дільнична виборча комісія при цьому підраховує кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій скриньці. При цьому перевіряється наявність у цій скриньці контрольного листа, який повинен бути вийнятий останнім.

15. У разі відсутності у виборчій скриньці контрольного листа дільнична виборча комісія складає акт про відсутність у скриньці контрольного листа, в якому зазначає кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій скриньці. Ці виборчі бюлетені не враховуються при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

16. Якщо при відкритті переносної виборчої скриньки у ній виявиться більше виборчих бюлетенів, ніж зазначено в контрольному листі у цій скриньці, дільнична виборча комісія складає акт про таку невідповідність, в якому зазначає кількість виборчих бюлетенів, що знаходяться у цій скриньці. Ці виборчі бюлетені не враховуються при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців.

17. У разі виникнення сумнівів щодо достовірності контрольного листа та в інших сумнівних випадках рішення щодо визнання виборчих бюлетенів, що знаходяться у виборчій скриньці, такими, що не підлягають урахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців, приймається дільничною виборчою комісією шляхом голосування.

18. Виборчі бюлетені розкладаються на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків прізвища й ініціали кандидатів, написи "недійсні", "проти всіх". При розкладанні виборчих бюлетенів визначений виборчою комісією член комісії показує кожний виборчий бюлетень усім членам комісії, виголошуючи результат волевиявлення виборця. У разі виникнення сумнівів щодо змісту виборчого бюлетеня виборча комісія вирішує питання шляхом голосування. При цьому кожен член комісії має право оглянути особисто виборчий бюлетень. На час огляду виборчого бюлетеня робота з іншими виборчими бюлетенями припиняється.

Недійсними вважаються виборчі бюлетені:

- на яких відсутня печатка цієї дільничної виборчої комісії;
- якщо зазначені на виборчому бюлетені номери територіального округу або виборчої дільниці не відповідають номерам територіального округу чи виборчої дільниці, на якій проводиться підрахунок голосів;
- на яких не зазначено прізвище та (або) відсутній підпис члена дільничної виборчої комісії, який його видав, або міститься підпис особи, яка не є членом виборчої комісії цієї виборчої дільниці;

- за наявності обставин, зазначених у частині восьмій статті 72 Закону;
- якщо у виборчому бюлетені зроблено більш як одну позначку проти прізвищ кандидатів чи проти прізвища кандидата і тексту "Не підтримую жодного кандидата на пост Президента України";
- якщо не поставлено жодної позначки;
- якщо не відірвано контрольні талони;
- якщо неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення виборця.

Недійсні виборчі бюлетені підраховуються окремо. Ця кількість оголошується і заноситься секретарем комісії до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Недійсні виборчі бюлетені запаковуються. На пакеті робиться напис "Недійсні виборчі бюлетені", зазначаються номер територіального округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих недійсних виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

Дільнична виборча комісія зобов'язана під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці перевірити, чи дорівнює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів на виборчій дільниці, виборчих бюлетенів, голоси в яких подані за кожного кандидата, та кількості виборчих бюлетенів, у яких виборці не підтримали жодного кандидата.

ВАЖЛИВО! У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт із зазначенням встановленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такого розходження, який підписується присутніми членами дільничної виборчої комісії. Цей акт мають право підписати присутні кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі. Підписи скріплюються печаткою комісії.

Всі оброблені бюлетені (дійсні, недійсні, невикористані) запаковуються відповідним чином і у супроводі членів комісії та спостерігачів відправляються до територіальної виборчої комісії.

❖ **Протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців**

Дільнична виборча комісія на своєму засіданні складає протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці за формою, встановленою Центральною виборчою комісією.

Пам'ятайте!

До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці прописом та цифрами заносяться:

- кількість виборчих бюлетенів, одержаних дільничною виборчою комісією;
- кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці;
- кількість невикористаних виборчих бюлетенів;
- кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;
- кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці;

- кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;
- кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата на пост Президента України;
- кількість виборців, які не підтримали жодного кандидата на пост Президента України.

Протокол з підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці складається дільничною виборчою комісією у кількості примірників, яка на чотири більша, ніж кількість осіб, які входять до складу дільничної виборчої комісії. Примірники протоколу нумеруються і мають однакову юридичну силу.

У протоколі про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці мають зазначатися: дата і час (година і хвилини) його підписання членами дільничної виборчої комісії. Кожен примірник протоколу підписується головою, заступником голови, секретарем та іншими членами дільничної виборчої комісії, які присутні на засіданні комісії. У разі відсутності підпису члена дільничної виборчої комісії у протоколі проти його прізвища зазначається причина відсутності підпису. Протокол засвідчується печаткою дільничної виборчої комісії. Перший примірник протоколу мають право підписати кандидати на пост Президента України, їх довірені особи, офіційні спостерігачі, які були присутні при підрахунку голосів виборців.

Забороняється заповнення протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці олівцем, а також внесення до них без відповідного рішення комісії будь-яких виправлень.

Якщо після підписання протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідному окрузі дільнична виборча комісія виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на тому ж засіданні розглядає питання про внесення змін до нього шляхом складання нового протоколу, на якому робиться помітка "Уточнений". При цьому перерахунок бюлетенів не робиться. Протокол з позначкою "Уточнений" складається у кількості примірників, яка на чотири більша, ніж кількість осіб, які входять до складу дільничної виборчої комісії.

Перший і другий примірники протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, а за наявності, і відповідні примірники протоколу з поміткою "Уточнений" запаковуються. На пакеті робиться напис "Протокол про підрахунок голосів", зазначаються номер територіального округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії. Третій примірник протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці зберігається у секретаря дільничної виборчої комісії, четвертий примірник зазначеного протоколу невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії, а решта – по одному примірнику протоколу – видається членам дільничної виборчої комісії.

Кандидатам на пост Президента України, їх довіреним особам, офіційним

спостерігачам, які були присутні при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, на їх прохання невідкладно видаються копії зазначеного у цій статті протоколу, засвідчені головою і секретарем дільничної виборчої комісії та скріплені печаткою комісії, з розрахунку не більш як по одній копії кожного протоколу для кожного кандидата та для кожного офіційного спостерігача.

Пакети з протоколами дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, виборчими бюлетенями, контрольними талонами і предметами, списками виборців, а також, за наявності, окремими думками членів виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, актами, заявами, скаргами та рішеннями, прийнятими комісією, невідкладно після закінчення засідання комісії доставляються до територіальної виборчої комісії.

❖ *Визнання дільничною виборчою комісією голосування на виборчій дільниці недійсним*

При визнанні бюлетенів для голосування недійсними члени комісій керуються статтею 80 Закону України "Про вибори Президента України". Голосування може бути визнаним не дійсним у таких випадках:

- 1) за наявності випадків незаконного голосування (вкидання виборчого бюлетеня до виборчої скриньки за виборця іншою особою, крім випадків, передбачених частиною сьомою статті 76 Закону ; голосування особами, які не мають права голосу; голосування особами, які не включені до списку виборців на виборчій дільниці або включені до нього безпідставно; голосування особою більше ніж один раз) у кількості, що перевищує десять відсотків кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці;
- 2) виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів у кількості, що перевищує більш як на п'ять відсотків кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;
- 3) **створення перешкод у здійсненні повноважень членами виборчих комісій чи реалізації офіційними спостерігачами, представниками засобів масової інформації права бути присутніми під час проведення повторного голосування на виборчій дільниці у приміщенні, де проводиться голосування, на засіданнях виборчих комісій при підрахунку голосів, встановленні результатів голосування на виборчих дільницях та підсумків голосування в межах територіального виборчого округу, а так само неправомірне недопущення зазначених осіб у приміщення для голосування.**
- 4) знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможливорює встановлення змісту виборчих бюлетенів, якщо кількість цих бюлетенів перевищує десять відсотків кількості виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці.

У разі прийняття рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці повинен містити лише відомості, зазначені у пунктах 1 - 6 частини другої статті 79 Закону. На місці інших відомостей ставиться прочерк. Протоколи складаються дільничною виборчою комісією у порядку, встановленому статтею 79 Закону.

У разі прийняття рішення про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним виборчі бюлетені запаковуються. На пакеті робиться напис "Виборчі бюлетені", зазначаються номер територіального округу, номер виборчої дільниці, кількість

запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії.

Рішення дільничної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним та акт, на підставі якого прийнято це рішення, додаються до протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

❖ **Порядок транспортування і передачі документів до територіальної виборчої комісії**

Транспортування документів, зазначених у частині дев'ятій статті 79 Закону України "Про вибори Президента України", здійснюється головою дільничної виборчої комісії та членом цієї виборчої комісії - представником іншого кандидата.

При цьому секретар дільничної комісії, інші члени виборчої комісії, які не супроводжують транспортування виборчих документів до територіальної виборчої комісії, залишаються в приміщенні дільничної виборчої комісії до отримання повідомлення про прийняття протоколу про підрахунок голосів на виборчій дільниці територіальною виборчою комісією. Печатка дільничної виборчої комісії залишається в приміщенні виборчої дільниці.

❖ **Права офіційного спостерігача**

Згідно ст. 68 пп.7,8 Закону України „Про вибори Президента України” **офіційний спостерігач має право:**

- перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів комісії, у тому числі під час видачі бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам комісії фізично;
- робити фото-, кінозйомки, аудіо- та відеозаписи;
- бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії для організації голосування виборців за межами приміщення для голосування та при проведенні такого голосування;
- бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та територіальної виборчих комісій відповідного територіального виборчого округу з урахуванням положень, встановлених частиною дев'ятою статті 28 цього Закону, в тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, встановлення підсумків голосування в територіальному виборчому окрузі;
- звертатися до відповідної виборчої комісії із скаргою щодо порушень цього Закону в разі їх виявлення;
- складати акти про виявлені порушення цього Закону, що підписуються ним та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, адреси місця проживання, та подавати їх до відповідної виборчої комісії у строки, передбачені статтею 94 цього Закону;
- отримувати копії протоколів про передачу виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів і встановлення результатів голосування, а також інших

документів у випадках, передбачених цим Законом;

- мати інші права, передбачені цим Законом.

Офіційний спостерігач не має права:

- протиправно втручатися в роботу виборчої комісії, чинити дії, що порушують хід виборчого процесу або заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження;
- заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень;
- бути присутнім при заповненні виборцем виборчого бюлетеня у кабіні (кімнаті) для таємного голосування.

II. ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ВИНИКЛИ НА ПОПЕРЕДНІХ ЕТАПАХ ВИБОРІВ

Досвід спостереження за виборами 31 жовтня та 21 листопада дозволяє окреслити ряд проблем в організації виборчого процесу. Найвірогідніше ці проблеми, порушення, конфліктні ситуації повторяться. Тому спостерігачу слід підготуватися до них і відповідно реагувати.

- Неправомірне перешкоджання доступу спостерігачів в приміщення для голосування, позбавлення права спостерігача бути присутнім на засіданні комісії. Це порушення основних прав офіційного спостерігача (ст. 69 Закону України „Про вибори Президента України”). Виборча комісія під час проведення повторного голосування не може прийняти рішення про недопущення до участі у засіданні комісії офіційних спостерігачів від кандидатів, іноземних держав та міжнародних організацій.

Виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права присутності на засіданні офіційних спостерігачів від кандидатів, іноземних держав та міжнародних організацій тільки у разі їх фізичного перешкоджання діяльності комісії. Таке рішення приймається в порядку, встановленому частиною одинадцятю статті 28 Закону України "Про вибори Президента України".

Пам'ятайте, що рішення про позбавлення права присутності спостерігача на засіданні комісія приймає двома третинами від її складу (п. 11, ст. 28). У разі виникнення такої ситуації вимагайте у ДВК прийняття офіційного рішення та видачі Вам його копії.

- Недотримання ДВК послідовності підрахунку голосів. Члени ДВК не дотримуються послідовності підрахунку голосів, вказаній в ст. 78, аргументуючи це словами на кшталт „Так буде зручніше, більш зрозуміло, більш логічно, швидше...”. Складіть відповідний акт та скаргу та вимагайте від ДВК негайного усунення порушень.
- Складання не належної кількості протоколів про підрахунок голосів на виборчій дільниці. Пам'ятайте, що ДВК зобов'язана скласти протоколи про

підрахунок голосів у кількості примірників, яка на чотири більша членів ДВК (ст. 79). А копію протоколу мають право отримати всі спостерігачі. Вимагайте свою копію!

- Підлог виборчих документів під час її транспортування від ДВК до ТВК. За оцінкою експертів, найбільш небезпечним з точки зору можливої фальсифікації є процес транспортування виборчої документації від ДВК до ТВК. Пам'ятайте, що офіційні спостерігачі мають право супроводжувати транспортування таких документів (ст. 81, п. 1). Скористайтесь цим правом, або переконайтесь, що у транспортуванні документів бере участь член комісії від Вашого кандидата.
- Недостатній рівень співпраці спостерігачів з членами ДВК та іншими спостерігачами. Часто спостерігачі не знають члена комісії від свого кандидата та інших офіційних спостерігачів. **В день повторного голосування налагодить ефективну співпрацю з представниками Вашого кандидата.**

ІІІ. ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ГОЛОСУВАННІ 26 ГРУДНЯ

Згідно Закону України «Про особливості застосування Закону України «Про вибори Президента України» при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року» були внесені суттєві зміни до деяких частин процесу голосування. Доводимо найбільш важливі з них:

- Пунктом 7 ст. 2 Закону встановлено, що при формуванні складу територіальних та дільничних виборчих комісій вимога щодо обов'язковості проживання члена виборчої комісії у межах відповідного територіального виборчого округу або міста, на території якого розташований цей округ не застосовується.

Таким чином членом ДВК може бути мешканець іншого міста, ніж те, де розташовується ДВК.

- Зверніть увагу, що до складу дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної в стаціонарному лікувальному закладі, **не можуть бути включені працівники цього закладу.** (п.8 ст.2)
- При утворенні дільничних виборчих комісій у межах територіального виборчого округу **забезпечується рівна кількість посад голови та секретаря дільничних виборчих комісій** (з можливим відхиленням від рівної кількості не більше ніж на одну посаду відповідно голови або секретаря комісії) окремо для малих, середніх та великих виборчих дільниць. При цьому **голова та секретар дільничної виборчої комісії повинні бути представниками різних кандидатів.** (п.12 ст.2)
- Пунктом 7 ст. 3 Закону передбачена **можливість голови та секретаря**

дільничної виборчої комісії у день голосування виправляти неточності та технічні описки у списку виборців, а саме: неправильне написання прізвища, імені, по батькові, дати народження (крім виборців 1986 року народження), номера будинку, квартири місця проживання - у разі, якщо, незважаючи на такі технічні описки, є зрозумілим, що до списку внесено саме того виборця, який прибув на виборчу дільницю для голосування на виборах Президента України.

- **Таке виправлення засвідчується підписами голови та секретаря дільничної виборчої комісії у графі "Примітка". Включення виборця до списку виборців у день голосування може здійснюватися лише на підставі рішення суду.**
- Територіальна виборча комісія не пізніше як за 7 днів до дня повторного голосування визначає в межах територіального виборчого округу **одну з найближче розташованих велику або середню звичайну виборчу дільницю, на якій будуть голосувати виборці, включені до списку виборців на підставі відкріпних посвідчень.** (п.4 ст.5)
- Голосування за межами приміщення для голосування може здійснюватися лише виборцями, **які є інвалідами першої групи і не здатні пересуватися самостійно.** (п.1 ст.6)
- Голосування за межами приміщення для голосування організовують два члени дільничної виборчої комісії – **представники обох кандидатів. Забороняється проведення голосування одночасно більш як з однією переносною малою скринькою.** (п.2 ст.6)
- Офіційні спостерігачі, які були зареєстровані для здійснення повноважень (та отримали посвідчення офіційного спостерігача), до 21 листопада 2004 року, **продовжують здійснювати свої повноваження без додаткового їх підтвердження.** (п.1 ст.8)
- Під час проведення повторного голосування на виборчій дільниці у приміщенні, де проводиться голосування, мають право бути присутніми офіційні спостерігачі від кандидатів та політичних партій, які висунули кандидата **разом не більше чотирьох спостерігачів від кожного кандидата, незалежно від того, за чийм поданням - кандидата чи партії - вони були зареєстровані.** (п.3 ст.8)
- Виборча комісія під час проведення повторного голосування не може прийняти рішення про недопущення до участі у засіданні комісії офіційних спостерігачів від кандидатів.
- Виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права присутності на засіданні офіційних спостерігачів від кандидатів, тільки у разі їх фізичного перешкоджання діяльності комісії. Таке рішення приймається в порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 28 Закону України

- **Виборча комісія може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним** за наявності обставин, визначених відповідно частиною першою статті 80 або частиною чотирнадцятою статті 82 Закону України "Про вибори Президента України" (474-14), а також у разі:

1) виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів у кількості, що перевищує більш як на п'ять відсотків кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;

2) створення перешкод у здійсненні повноважень членами виборчих комісій чи реалізації офіційними спостерігачами, представниками засобів масової інформації права бути присутніми під час проведення повторного голосування на виборчій дільниці у приміщенні, де проводиться голосування, на засіданнях виборчих комісій при підрахунку голосів, встановленні результатів голосування на виборчих дільницях та підсумків голосування в межах територіального виборчого округу, а так само неправомірне недопущення зазначених осіб у приміщення для голосування.

(ст.13)

- Транспортування документів, зазначених у частині дев'ятій статті 79 Закону України "Про вибори Президента України", здійснюється **головою дільничної виборчої комісії та членом цієї виборчої комісії - представником іншого кандидата.**

- При цьому секретар дільничної комісії, інші члени виборчої комісії, які не супроводжують транспортування виборчих документів до територіальної виборчої комісії, залишаються в приміщенні дільничної виборчої комісії до отримання повідомлення про прийняття протоколу про підрахунок голосів на виборчій дільниці територіальною виборчою комісією. Печатка дільничної виборчої комісії залишається в приміщенні виборчої дільниці.

(ст.14)

- **УВАГА!** Якщо на ДВК, де ви є спостерігачем дозволено голосування за відкріпними посвідченнями, ще раз ретельно ознайомтеся з порядком роботи, який передбачений ст.5 Закону України «Про особливості застосування Закону України «Про вибори Президента України» при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року».

VI. СКЛАДАННЯ АКТІВ ТА ЗАЯВ СТОСОВНО ПОРУШЕНЬ ПІД ЧАС ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

❖ *Акт про порушення Закону України „Про вибори Президента України”*

Возможность составления акта официальным наблюдателем от кандидата на пост Президента Украины предусмотрена п. 6 ч. 7 ст. 69 Закона Украины «О выборах Президента Украины» (далее Закон).

Обязательными реквизитами акта о нарушениях являются:

- указание номера избирательного участка, в помещении которого было совершено нарушение;
- указание номера территориального избирательного округа;
- изложение обстоятельств совершения нарушения;
- указание норм законодательства, которые были нарушены;
- фамилия, имя, отчество избирателей, которые были очевидцами совершения нарушения;
- адреса проживания избирателей, которые были очевидцами совершения нарушения;

При описании обстоятельств совершенного нарушения необходимо особое внимание уделить максимальной индивидуализации: указывать лицо, совершившее нарушение, суть нарушения, место, время и способ совершения.

Акт составляется в двух экземплярах, один из которых передается в участковую избирательную комиссию. На втором экземпляре ставится время и дата принятия акта любым членом участковой избирательной комиссии, а также подпись, фамилия и инициалы члена комиссии, принявшего акт (желательно представителем Ющенко В.А.).

Согласно требованиям ч. 3 ст. 78 Закона, все акты о нарушениях, переданные в процессе голосования в участковую избирательную комиссию, рассматриваются участковой избирательной комиссией немедленно после окончания голосования. По результатам рассмотрения актов о нарушениях выносится решение. Копию решения председатель комиссии обязан выдать на руки заявителю (забрать обязательно).

❖ *Заява про злочин*

Скласти такий заяву про може будь-який громадянин України..

Обов'язковими реквізитами заяви є:

- Указание должностного лица, на чье имя пишется заявление
- фамилия, имя, отчество наблюдателя, ставшего очевидцем совершения нарушения;
- указание номера удостоверения наблюдателя, адреса проживания;
- изложение обстоятельств совершения нарушения;
- указание норм законодательства, которые были нарушены;

При описании обстоятельств совершенного нарушения необходимо кратко и по сути изложить суть нарушения, место и время совершения. Кроме того, не обходимо сослаться на соответствующие, нарушенные статьи Уголовного Кодекса (*список основных статей прилагается ниже*).

К заявлению должна прилагаться копия акта нарушения с детальным описанием обстоятельств нарушения и, при наличии, видео, фото материалы подтверждающие совершение преступления.

Заявление составляется в двух экземплярах, один из которых передается в указанный орган, второй, с отметкой правоохранительных органов о получении, остается у наблюдателя для передаче координатору.

Основні статті Кримінального Кодексу України, що порушаються від час виборчого процесу (згідно яких можна писати заяву):

Стаття 157. Перешкоджання здійсненню виборчого права

Перешкоджання насильством, обманом, погрозами, підкупом або іншим чином вільному здійсненню громадянином права обирати і бути обраним Президентом України, вести передвиборну агітацію карається обмеженням волі на строк від трьох до дванадцяти років.

Стаття 158. Неправомірне використання виборчих бюлетенів, підлог виборчих документів або неправильний підрахунок голосів чи неправильне оголошення результатів виборів

Видача членом виборчої комісії виборчого бюлетеня будь-якій особі з метою надання їй можливості проголосувати за іншу особу або проголосувати більше ніж один раз у ході голосування, видача виборчого бюлетеня особі, не внесеній до списку виборців на виборчій дільниці, або видача заповненого виборчого бюлетеня, а також незаконна передача іншій особі незаповненого виборчого бюлетеня карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на строк до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Стаття 159. Порушення таємниці голосування

Умисне порушення таємниці голосування під час проведення передбачених законом України виборів, вчинене членом виборчої комісії або іншою службовою особою з використанням влади чи службового становища, карається штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від одного до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Стаття 364. Зловживання владою або службовим становищем

1. Зловживання владою або службовим становищем, тобто умисне, з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах або в інтересах третіх осіб, використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно заподіяло істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб,

карається виправними роботами на строк до двох років або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Стаття 365. Перевищення влади або службових повноважень

1. Перевищення влади або службових повноважень, тобто умисне вчинення службовою особою дій, які явно виходять за межі наданих їй прав чи повноважень, якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам та інтересам окремих громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, *карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.*

❖ Приклади складання актів та заяв

Приклад 1.

АКТ

Про порушення Закону України „Про вибори Президента України”

Ми, що нижче підписались „31” грудня 2004 року о 12 годині 35 хвилин, склали цей акт на виборчій дільниці № 17 територіального виборчого округу № 181, що знаходиться за адресою: *Харківська область...*

про наступне:
Частиною 26 статті 78 Закону України „Про вибори Президента України” встановлено повний та вичерпаний перелік випадків, коли виборчі бюлетені вважаються недійсними. У той же час, у порушення зазначеної норми Закону, дільнична комісія № 17 при підрахунку голосів виборців, шляхом голосування визнавала ті чи інші бюлетені дійсними чи недійсними.

- Так,
- в супереч пункту 5 частини 26 статті 78 зазначеного вище закону, визнавалися дійсними бюлетені які мали більш ніж одну позначку;
 - в супереч пункту 3 частини 26 статті 78 визнавалися дійсними бюлетені, на яких не було підпису члена комісії.

Вказані факти є порушенням: *ст. 78*

Закону України „Про вибори Президента України”

що мешкає:	П.І.Б.	Підпис
що мешкає:	П.І.Б.	Підпис
що мешкає:	П.І.Б.	Підпис
що мешкає:	П.І.Б.	Підпис

Приклад 2.

Прокурору
Харьковской области Синчуку В.Л.

доверенного лица кандидата на пост
Президента Украины Ющенко В.А.
Иванова Ивана Ивановича
удостоверение №777 от 28.08.04
выданного Центральной избирательной
комиссией Украины
61050, г. Харьков, ул. Иванова, 3, кв. 3
т.: 8 (096) 100-00-04

ЗАЯВЛЕНИЕ

26 декабря 2004 года в ходе избирательного процесса было установлено, что в участковой избирательной комиссии № 17 территориального избирательного округа №181 осуществлялось препятствие в осуществлении избирательного права, о чем был составлен акт нарушения.

Считаю, что указанные действия содержат признаки преступления, предусмотренного ч. 1 ст. 157 УК Украины.

Исходя из вышеизложенного, руководствуясь ст. 94, 97 УПК Украины, - прошу: возбудить уголовное дело по ч. 1 ст. 157 УК Украины.

- Приложение:
1. Копия Акта нарушения от 26.12.04г.

Доверенное лицо
Кандидата на пост Президента Украины
Ющенко В.А.

И.И. Иванов

V. ПАМ'ЯТКА -ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ В ДЕНЬ ПОВТОРНОГО ГОЛОСУВАННЯ

❖ Список речей, які повинен мати спостерігач в день голосування:

- документ що посвідчує особу
- посвідчення встановленого зразка;
- пам'ятка офіційного спостерігача;
- набір контрольних листів (зразок див. нижче);
- набір бланків для написання актів і заяв (бланки у середині посібника);
- мінімум дві ручки;
- записник або чистий папір;
- калькулятор або інший інструмент для підрахунку голосів;
- контактні телефони свого окружного виборчого штабу та територіальної виборчої комісії;
- адреси, телефони і прізвища своїх колег, які знаходяться на сусідніх дільницях;
- кілька бутербродів і термос з гарячою кавою або чаєм;
- бажано мати з собою також ліхтарик (бувають випадки, що на дільниці „раптово” зникає світло унаслідок чого “зникають” бюлетені або на них з'являються позначки, що робить їх не дійсними).
- фотоапарат чи відеокамера

До відкриття приміщення для голосування

Чи подбали Ви про підручний матеріал, як-от: ручка, калькулятор, блокнот, фото-, кінокамера (за можливості). Чи подбали Ви про запаси води та продуктів харчування?	
Чи являється ДВК спеціальною, тобто утворена в спеціальному лікувальному закладі. Якщо так, чи є серед членів комісії робітники цього закладу? (п.8 ст.2 ЗоО)	
Чи є Ваша дільниця такою де виборці голосують по відкріпних посвідченнях?	
Вкажіть час, коли Ви увійшли до приміщення для голосування. (Офіційному спостерігачеві рекомендується з'явитися у приміщення для голосування за 45 хвилин до початку голосування, тобто 31 жовтня о 7:15.)	
Чи представилися Ви голові комісії та чи пред'явили своє посвідчення?	
Чи ознайомились Ви із списком членів комісії?	
Чи познайомились Ви персонально з членами комісії від Вашого кандидата та іншими спостерігачами?	
Чи почала дільнична виборча комісія своє засідання не раніше 45 хвилин до початку голосування (згідно ч. 4 ст. 75)?	
Якщо ні, то вкажіть о котрій?	
Чи оголосив голова ДВК до початку голосування кількість виборчих бюлетенів, отриманих ДВК (згідно ч. 4 ст. 75)?	
Яка ця кількість? (вкажіть)	
Чи запис секретар ДВК до початку голосування відомості про кількість виборчих бюлетенів, отриманих ДВК, до протоколу ДВК про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці (згідно ч. 4 ст. 75)?	
У разі виявлення пошкодження стрічки, якою було опечатано сейф (металеву шафу), невідповідності підписів або печатки на ній чи повідомила ДВК про це органи внутрішніх справ і територіальну виборчу комісію? Чи перерахували члени ДВК виборчі бюлетені, чи склали про це акт (згідно ч. 5 ст. 75)?	
Чи надав голова ДВК для огляду всі наявні на виборчій дільниці виборчі скриньки (згідно ч. 10 ст. 75)?	
Чи опломбовані всі виборчі скриньки (згідно ч. 10 ст. 75)?	
Чи опущені у виборчі скриньки контрольні листи (згідно ч. 10 ст. 75)?	
Чи розміщено виборчі скриньки в полі зору членів виборчої комісії (згідно ч. 10 ст. 75)?	
Чи не було маленьких переносних скриньок більше одної?	
Чи розміщена мала (переносна) виборча скринька отворами для бюлетенів вниз (згідно ч. 10 ст. 75)?	
Чи проінформувала дільнична виборча комісія територіальну виборчу комісію до початку голосування про кількість виборців: - внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент початку голосування; - у витягу із списку виборців для голосування за межами приміщення для голосування;- внесених до списку виборців на підставі відкріпних посвідчень (для відповідних виборчих дільниць) ?	
Чи складали Ви акти про порушення закону? (Скільки?)	
Чи подавали Ви скарги про порушення закону? (Скільки?)	
Куди подавали скарги (до ДВК, ТВК, суду)?	

Процес голосування у приміщенні для голосування

Чи вибрали Ви відповідне робоче місце для спостереження?	
<i>(Вам має бути одночасно видно вхід до приміщення для голосування, місце розташування членів виборчої комісії, кабінки для голосування та виборчі скриньки.)</i>	
Чи розпочато голосування на виборчій дільниці о 8.00 (згідно ч. 1 ст. 75)?	
Якщо ні, то о котрій? (вказіть)	
З якої причини голосування розпочато із запізненням?	
Чи видають виборчі бюлетені виборцям на підставі встановлених документів (згідно ч. 1 ст. 76)?	
Чи робились виправлення в списку вибоців в день голосування, який був їх зміст, чи правильно було оформлено таке виправлення ? (ЗоО п.7 ст. 3)	
Чи забезпечено виборчу дільницю належною кількістю виборчих скриньок (згідно ч. 4 ст. 74)?	
Чи забезпечено виборчу дільницю належною кількістю виборчих кабінки (кімнат) для таємного голосування (згідно ч. 3 ст. 74)?	
Чи розміщено у приміщенні для голосування чи безпосередньо перед ним плакати, що роз'яснюють порядок голосування (згідно ч. 5 ст. 74)?	
Чи розміщено у приміщенні для голосування чи безпосередньо перед ним в алфавітному порядку інформаційні плакати кандидатів на пост Президента України (згідно ч. 5 ст. 74)?	
Чи були виборці, які отримували виборчі бюлетені без посвідчення особи? Скільки?	
Чи були виборці, які отримали більше ніж один бюлетень в одні руки? Скільки?	
Чи були виборці, які голосували не в кабінках (кімнатах) для таємного голосування, а за їх межами? Скільки?	
Чи проводилась агітація у приміщенні для голосування або біля нього?	
Якщо так, то за якого кандидата?	
Чи були виборці, які, отримавши бюлетень, виносили його за межі приміщення для голосування? Скільки?	
Чи складали Ви акти про порушення закону? Скільки?	
Чи подавали Ви скарги про порушення закону? Скільки?	
Куди подавали скарги (до ДВК, ТВК, суду)?	

Процес голосування поза межами приміщенні для голосування

Чи оголосив голова ДВК про те, що члени ДВК відбувають для організації голосування виборців за межами приміщення для голосування (згідно ч. 6 ст. 77)?	
Чи використовувалась для голосування за межами дільниці тільки одна скринька? (ЗоО п.2, ст.6)	
Чи організовувалось голосування двома членами дільничної виборчої комісії - представниками обох (різних) кандидатів?	
Чи видано членам ДВК, які організовують голосування за межами приміщення виборчої дільниці, виборчі бюлетені в кількості, яка дорівнює кількості виборців, вказаній у витягу зі списку виборців, а також витяг зі списку виборців та чи опломбована або опечатана переносна виборча скринька (згідно ч. 6 ст. 77)?	
Яка це кількість бюлетенів?	

Чи опущено в переносну виборчу скриньку контрольний лист, у якому зазначено час виходу (годину та хвилину) членів ДВК для проведення голосування за межами приміщення для голосування, кількість отриманих виборчих бюлетенів, прізвища й ініціали членів ДВК, яким видані виборчі бюлетені (згідно ч. 6 ст. 77)?	
Який це час? (вказіть)	
Чи голосували за межами приміщення тільки виборці які є інвалідами першої групи і не здатні пересуватися самостійно?	
Чи повернулись члени ДВК, які організовують голосування за межами приміщення для голосування, не пізніше як за годину до закінчення голосування (до 19:00) (згідно ч. 5 ст. 77)?	
Коли вони повернулись? (вказіть)	
Чи складали Ви акти про порушення закону? Скільки?	
Чи подавали Ви скарги про порушення закону? Скільки?	
Куди подавали скарги (до ДВК, ТВК, суду)?	

Порядок підрахунку голосів

Чи проінформувала комісія ТВК невідкладно після закінчення голосування, перед початком засідання з підрахунку голосів про кількість виборців: - внесених до списку виборців, на момент закінчення голосування; - які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці, на момент закінчення голосування; - які проголосували за межами приміщення для голосування; - які проголосували за відкріпними посвідченнями (для виборчих дільниць, визначених для проведення голосування за відкріпними посвідченнями).	
Чи процес підрахунку голосів розпочався одразу після закінчення голосування (о 20:00) (згідно ч. 2 ст. 78)?	
Якщо ні, то коли? (вказіть)	
Причина затримки	
Чи здійснювався підрахунок голосів у тому самому приміщенні, у якому проходило голосування (згідно ч. 1 ст. 78)?	
Чи встановлена загальна кількість виборців на підставі списку виборців?	
Чи була вона оголошена та занесена до протоколу?	
Чи встановлена кількість виборців, які одержали бюлетені на підставі відкріпних посвідчень?	
Чи була вона оголошена та занесена до протоколу?	
Чи були підраховані, погашені, опечатані невикористані бюлетені до відкриття скриньок?	
Чи була їхня кількість оголошена та занесена до протоколу?	
Чи перевірила ДВК цілісність печаток (пломб) на виборчих скриньках перед їх відкриттям?	
Чи відкривались виборчі скриньки почергово?	
Чи підраховувала комісія загальну кількість виборчих бюлетенів, що були у скриньках?	
Чи була вона оголошена та занесена до протоколу?	

Чи підраховував кількість бюлетенів вголос один із членів виборчої комісії?	
Чи оголошував член комісії зміст кожного бюлетеня?	
Чи було оголошено та занесено до протоколу кількість бюлетенів, визнаних недійсними?	
Чи були недійсні бюлетені запаковані й опечатані до підрахунку голосів, відданих за кандидатів?	
Чи велися підрахунки голосів, відданих за кожного кандидата, окремо?	
Чи були бюлетені, віддані за кожного кандидата, покладені в окремі конверти й опечатані?	
Чи складено необхідну кількість примірників протоколу (яка дорівнює кількості членів ДВК, які присутні при підрахунку голосів, до якої додають ще 4 примірники)?	
Чи був підписаний кожен примірник головою комісії, заступником, секретарем та її членами?	
Чи підписали офіційні спостерігачі та довірені особи кандидатів перший примірник протоколу?	
Чи видавали копії протоколів довіреним особам й офіційним спостерігачам на їхнє прохання?	
Чи були запаковані й опечатані перший і другий примірники протоколу (згідно ч. 7, ст. 79)?	
Чи був один із протоколів вивішений у приміщенні комісії відразу після підрахунку для загального ознайомлення?	
О котрій годині? (вказіть)	
Чи складали Ви акти про порушення закону? Скільки?	
Чи подавали Ви скарги про порушення закону? Скільки?	
Куди подавали скарги (до ДВК, ТВК, суду)?	

Листок підрахунку голосів

Територіальна виборча комісія №	
Дільнична виборча комісія №	
Загальна кількість виборців	
Кількість бюлетенів, які отримала ДВК	
Кількість виборців, що отримали бюлетені (за списками)	
Кількість невикористаних бюлетенів	
Кількість бюлетенів у виборчій скриньці № 1	
Кількість бюлетенів у виборчій скриньці № 2	
Кількість бюлетенів у виборчій скриньці № 3	
Кількість бюлетенів у виборчій скриньці № 4	
Кількість бюлетенів у виборчій скриньці № 5	
Кількість виборців, що взяли участь у голосуванні (кількість бюлетенів у всіх виборчих скриньках)	
Кількість бюлетенів, визнаних недійсними	
Кількість проголосувавши:	
за Ющенко В.А	
за Януковича В.Ф.	
не підтримали жодного з кандидатів	

Транспортування та передача документів

Чи виїхали представники ДВК негайно після закінчення засідання до територіальної виборчої комісії?	
Хто увійшов до групи транспортування документів (вказіть посаду та П.І.Б.)?	
Коли виїхали? (вказіть час)	
Номер авто	
Чи супроводжували Ви авто?	
Якщо супроводжували, чи зафіксували Ви факт прибуття групи до ТВК?	
Чи зафіксували Ви факт прийняття документів ТВК?	
Якщо так, то о котрій? (вказіть час)	

Дії офіційного спостерігача після встановлення підсумків голосування на виборчій дільниці

Чи отримали Ви копію протоколу про підрахунок голосів?	
Чи зателефонували Ви своєму координатору та чи повідомили про результати голосування?	
Зазначте час	
Чи доставили Ви копію протоколу до штабу чи координатору?	
Якщо так, то коли?	
Чи дочекались Ви повернення групи з транспортування документів, або офіційної інформації про прийняття ТВК документів?	
Якщо так, то о котрій?	

VI. ЗАКОН УКРАЇНИ

Про особливості застосування Закону України

«Про вибори Президента України» при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року

Зважаючи на Рішення Верховного Суду України від 3 грудня 2004 року (п0090700-04), а також з метою забезпечення реалізації громадянами України їх конституційних виборчих прав, дотримання засад загальних, рівних, вільних і справедливих виборів, законності, прозорості та відкритості виборчого процесу як основних принципів виборчого права, встановлених Конституцією України (254к/96-ВР) та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

1. Встановити, що Закон України «Про вибори Президента України» (474-14) (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 20-21, ст. 291) при підготовці, проведенні повторного голосування 26 грудня 2004 року та встановленні його результатів застосовується з такими особливостями:

Стаття 1.

1. Верховна Рада України за поданням Президента України призначає новий склад Центральної виборчої комісії у порядку, встановленому Конституцією України (254к/96-ВР) та Законом України «Про Центральну виборчу комісію» (1932-15), з дотриманням вимог, визначених цією статтею.
2. Президент України вносить до Верховної Ради України подання про дострокове припинення повноважень членів Центральної виборчої комісії, а також одночасно вносить подання про призначення на посади членів Центральної виборчої комісії.
3. Верховна Рада України розглядає та приймає рішення за поданнями Президента України, передбаченими частиною другою цієї статті, невідкладно після їх внесення.

Стаття 2.

1. Центральна виборча комісія після призначення її членів відповідно до статті 1 цього Закону не пізніше як за 8 днів до дня повторного голосування утворює територіальні виборчі комісії.
2. Територіальна виборча комісія утворюється у складі голови, секретаря та членів комісії (разом 10 осіб) у порядку, встановленому статтею 23 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14), з особливостями, встановленими цією статтею.
3. Дільничні виборчі комісії утворюються відповідними територіальними виборчими комісіями не пізніше як за 6 днів до дня повторного голосування у порядку, встановленому статтею 24 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14), з особливостями, встановленими цією статтею, у складі голови, секретаря та членів комісії:

разом 12 осіб - для дільниць з кількістю виборців до 1500 осіб;

разом 16 осіб - для дільниць з кількістю виборців понад 1500 осіб.

4. Кандидати на пост Президента України, які включені до виборчого бюлетеня для повторного голосування (далі - кандидати), або їх довірені особи у загальнодержавному виборчому окрузі не пізніше як за 10 днів до дня повторного голосування вносять до Центральної виборчої комісії подання щодо кандидатур до складу територіальних виборчих комісій - не більше п'яти осіб до кожної комісії від кожного з кандидатів.
5. Довірені особи кандидата не пізніше як за 7 днів до дня повторного голосування вносять до відповідної територіальної виборчої комісії подання щодо кандидатур до складу дільничних виборчих комісій - відповідно не більше шести або восьми кандидатур до кожної комісії від кожного з кандидатів залежно від чисельності дільничної виборчої комісії, встановленої частиною третьою цієї статті.
6. У разі якщо кількість запропонованих кандидатур менша від встановленої частинами другою та третьою цієї статті, відповідна виборча комісія утворюється в кількості, що відповідає кількості поданих кандидатур. Кандидат, який не використав можливість подати встановлену кількість кандидатур до складу відповідної виборчої комісії, може подати такі кандидатури не пізніше як за два дні до дня повторного голосування.
7. При формуванні складу територіальних та дільничних виборчих комісій вимога щодо обов'язковості проживання члена виборчої комісії у межах відповідного територіального виборчого округу або міста, на території якого розташований цей округ (частина шоста статті 23 та частина десята статті 24 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14), не застосовується.
8. До складу дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної в стаціонарному лікувальному закладі, не можуть бути включені працівники цього закладу.
9. Рішення про внесення змін до складу виборчих комісій приймається не пізніше як за два дні до дня повторного голосування. Рішення відповідних виборчих комісій про дострокове припинення повноважень члена виборчої комісії, прийняті пізніше ніж за два дні до дня проведення повторного голосування, є недійсними.
10. Рішення про дострокове припинення повноважень члена виборчої комісії приймається одночасно з рішенням про включення до складу відповідної виборчої комісії іншого представника від того ж кандидата.
11. При утворенні територіальних виборчих комісій Центральна виборча комісія забезпечує для кожного кандидата рівну кількість посад голови та секретаря територіальних виборчих комісій (з можливим відхиленням від рівної кількості не більше ніж на одну посаду відповідно голови або секретаря комісії). Голова та секретар територіальної виборчої комісії повинні бути представниками різних кандидатів.
12. При утворенні дільничних виборчих комісій у межах територіального виборчого округу забезпечується рівна кількість посад голови та секретаря дільничних виборчих комісій (з можливим відхиленням від рівної кількості не більше ніж на одну посаду відповідно голови або секретаря комісії) окремо для малих, середніх та великих виборчих дільниць. Голова та секретар дільничної

виборчої комісії повинні бути представниками різних кандидатів.

13. Голосування виборців на закордонних виборчих дільницях організовують і проводять дільничні виборчі комісії у тому ж складі, що був станом на 20 листопада 2004 року. У разі вибуття окремих членів із складу зазначених комісій нові кандидатури до їх складу не включаються.

Стаття 3.

1. Територіальна виборча комісія не пізніше як за 6 днів до дня повторного голосування забезпечує виготовлення двох примірників списку виборців для повторного голосування на кожній звичайній виборчій дільниці на основі списку виборців, що використовувався під час голосування 31 жовтня 2004 року, з урахуванням уточнень, внесених до нього в порядку, встановленому Законом України «Про вибори Президента України» (474-14). Особи, включені до списку виборців на підставі відкріпних посвідчень, до списку виборців для повторного голосування не включаються.
2. Список виборців має наскрізну нумерацію виборців та наскрізну нумерацію аркушів. Підписи голови та секретаря територіальної виборчої комісії, печатка комісії ставляться на кожному аркуші списку виборців.
3. Дільнична виборча комісія отримує від територіальної виборчої комісії один примірник списку виборців для повторного голосування не пізніше наступного дня після його виготовлення і невідкладно надає його для загального ознайомлення. Уточнення списку виборців проводиться в порядку, встановленому статтями 34-35 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14). При цьому зміни до списку виборців на підставі відкріпних посвідчень не вносяться.
4. Відповідні органи реєстрації актів громадянського стану надають кожній дільничній виборчій комісії списки осіб, які проживали на території цієї дільниці та померли після 31 березня 2002 року. При виявленні даних про таких осіб у списку виборців вони виключаються із списку шляхом їх викреслення, що засвідчується підписами голови та секретаря дільничної виборчої комісії у графі «Примітка».
5. Виключення із списку даних про осіб, які неправомірно включені до нього, здійснюється шляхом викреслення, що засвідчується підписами голови та секретаря дільничної виборчої комісії у графі «Примітка».
6. Для контролю за списками виборців довірена особа кандидата має право отримати у відповідній територіальній чи дільничній виборчій комісії копію списку виборців по кожній виборчій дільниці відповідного територіального виборчого округу на паперовому та (або) електронному носії.
7. Голова та секретар дільничної виборчої комісії у день голосування мають право виправляти неточності та технічні описки у списку виборців, а саме: неправильне написання прізвища, імені, по батькові, дати народження (крім виборців 1986 року народження), номера будинку, квартири місця проживання - у разі, якщо, незважаючи на такі технічні описки, є зрозумілим, що до списку внесено саме того виборця, який прибув на виборчу дільницю для голосування на виборах Президента України. Таке виправлення засвідчується підписами голови та секретаря дільничної виборчої комісії у графі «Примітка».

8. Включення виборця до списку виборців у день голосування може здійснюватися лише на підставі рішення суду.
9. Список виборців на спеціальній виборчій дільниці, утвореній в стаціонарному лікувальному закладі, складається дільничною виборчою комісією не пізніше як за три дні до дня повторного голосування на підставі відомостей, поданих керівником відповідного закладу, та заяв виборців про виключення із списку виборців за місцем проживання і про намір голосувати на цій дільниці.
10. Для голосування виборців на закордонних виборчих дільницях використовуються списки виборців, виготовлені на підставі списків виборців для голосування 21 листопада 2004 року. Уточнення списків виборців проводиться у порядку, встановленому статтею 35 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14).

Стаття 4.

1. Відкріпні посвідчення виготовляються у кількості 0,5 відсотка від кількості виборців, внесених до списків виборців.
2. На бланку відкріпного посвідчення передбачається місце для: номерів територіального виборчого округу та виборчої дільниці, де воно було видане; номера територіального виборчого округу, в якому виборець має намір проголосувати; прізвищ та підписів членів дільничної виборчої комісії - представників обох кандидатів, які видали посвідчення; печатки дільничної виборчої комісії; підпису виборця, який отримав відкріпне посвідчення.
3. Відкріпне посвідчення видається виборцю на підставі одного з документів, зазначеного в пунктах 1, 7, 8 частини другої статті 2 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14), та власноручно написаної заяви, в якій зазначаються причина, з якої він не може проголосувати за місцем свого проживання, номер територіального виборчого округу, в якому він має намір проголосувати у день повторного голосування. Така заява може бути подана виборцем не пізніше 20 години останньої п'ятниці перед днем голосування.
4. При видачі відкріпного посвідчення у пред'явленому відповідно до частини третьої цієї статті документі на сторінці «Особливі відмітки» або в іншому придатному для цього місці проставляється відмітка: «Видане відкріпне посвідчення N (із зазначенням номера відкріпного посвідчення)», а також зазначаються: дата, коли зроблена відмітка, номер територіального виборчого округу та виборчої дільниці, на якій видане відкріпне посвідчення. Відмітка засвідчується підписами двох членів дільничної комісії - представників обох кандидатів - із зазначенням їх прізвищ та скріплюється печаткою дільничної виборчої комісії. У списку виборців у графу «Підпис виборця» заносяться дата видачі та номер відкріпного посвідчення, у графі «Примітка» ставляться підписи членів дільничної виборчої комісії, які видали відкріпне посвідчення.
5. О 20 годині останньої п'ятниці перед днем повторного голосування дільнична виборча комісія встановлює кількість виборців, які отримали відкріпні посвідчення, підраховує кількість наявних невикористаних бланків відповідних відкріпних посвідчень та погашає їх. В акті, який складається відповідно до частини шостої статті 75 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14), також зазначаються номери територіальних виборчих округів, у яких

мають намір проголосувати виборці, які отримали відкріпні посвідчення, та кількість таких виборців по кожному територіальному виборчому округу. Акт складається в двох примірниках, один з яких невідкладно передається до територіальної виборчої комісії, другий примірник акта зберігається у дільничній виборчій комісії разом з виборчою документацією. Територіальна виборча комісія не пізніше як за 16 годин до початку голосування подає до Центральної виборчої комісії зведену інформацію про кількість виданих відкріпних посвідчень усіма дільничними виборчими комісіями відповідного територіального виборчого округу та про кількість виборців, які мають намір проголосувати у кожному територіальному виборчому окрузі. Центральна виборча комісія не пізніше як за 12 годин до початку голосування подає до відповідних територіальних виборчих комісій інформацію про очікувану кількість виборців, які голосуватимуть за відкріпними посвідченнями, а також оприлюднює її на своєму офіційному веб-сайті.

Стаття 5.

1. Виборець, який має намір проголосувати на підставі відкріпного посвідчення, звертається не пізніше 12 години останньої суботи перед днем повторного голосування до територіальної виборчої комісії територіального виборчого округу, зазначеного на відкріпному посвідченні, із заявою, яка подається разом з відкріпним посвідченням та документом, в якому зроблено відмітку про видачу відкріпного посвідчення.
2. Територіальна виборча комісія складає список виборців, які мають намір проголосувати за відкріпними посвідченнями. Прізвище виборця вноситься до списку виборців із зазначенням у графі «Примітка» номера відкріпного посвідчення та проставленням підписів двох членів територіальної виборчої комісії і представників обох кандидатів. Виборець не включається до списку виборців, якщо відкріпне посвідчення неналежно оформлене або записи в ньому не відповідають записам у відмітці про отримання посвідчення відповідно до частини четвертої статті 4 цього Закону.
3. При включенні виборця до списку виборців на підставі відкріпного посвідчення відмітка про отримання відкріпного посвідчення, передбачена частиною четвертою статті 4 цього Закону, погашається шляхом закреслення відтиску печатки дільничної виборчої комісії, що видала відкріпне посвідчення, із зазначенням дати погашення та проставленням підписів членів територіальної виборчої комісії - представників обох кандидатів, які включили виборця до списку виборців.
4. Територіальна виборча комісія не пізніше як за 7 днів до дня повторного голосування визначає в межах територіального виборчого округу одну з найближче розташованих велику або середню звичайну виборчу дільницю, на якій будуть голосувати виборці, включені до списку виборців на підставі відкріпних посвідчень.
5. Список виборців, складений територіальною виборчою комісією відповідно до цієї статті, передається двома членами цієї виборчої комісії - представниками обох кандидатів - до дільничної виборчої комісії визначеної відповідно до частини четвертої цієї статті виборчої дільниці не пізніше 14 години останньої

суботи перед днем повторного голосування. Така передача засвідчується актом, що складається за формою, встановленою Центральною виборчою комісією. Цей список є невід'ємною частиною списку виборців для повторного голосування на відповідній дільниці. Нумерація виборців та нумерація аркушів у цьому списку ведеться окремо від нумерації виборців та нумерації аркушів у списку виборців, отриманому дільничною виборчою комісією відповідно до частини третьої статті 3 цього Закону.

Стаття 6.

1. Голосування за межами приміщення для голосування може здійснюватися лише виборцями, які є інвалідами першої групи і не здатні пересуватися самотійно. Власноручно написана таким виборцем заява з проханням забезпечити йому голосування за межами приміщення для голосування має бути подана до дільничної виборчої комісії разом із засвідченою у встановленому законом порядку копією його пенсійного посвідчення або виданої йому довідки медико-соціальної експертної комісії не пізніше 12 години дня, що передуює дню голосування.
2. Голосування за межами приміщення для голосування організовують два члени дільничної виборчої комісії - представники обох кандидатів. Забороняється проведення голосування одночасно більш як з однією переносною малою скринькою.

Стаття 7.

Приміщення для голосування на спеціальній виборчій дільниці повинно мати вільний доступ для членів виборчої комісії, офіційних спостерігачів та представників засобів масової інформації. Керівники відповідних закладів, установ, мандири військових частин (формувань), де утворені такі дільниці, зобов'язані забезпечити доступ членів виборчої комісії, виборців, включених до списку виборців цієї виборчої дільниці, офіційних спостерігачів та представників засобів масової інформації до приміщення для голосування.

Стаття 8.

1. Офіційні спостерігачі, які були зареєстровані для здійснення повноважень, передбачених Законом України «Про вибори Президента України» (474-14), до 21 листопада 2004 року, продовжують здійснювати свої повноваження без додаткового їх підтвердження.
2. Подання щодо реєстрації офіційних спостерігачів можуть вноситися в порядку, встановленому статтями 69, 70 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14), не пізніше як за три дні до дня повторного голосування.
3. Під час проведення повторного голосування на виборчій дільниці у приміщенні, де проводиться голосування, на засіданнях виборчих комісій при підрахунку голосів, встановленні результатів голосування на виборчих дільницях та підсумків голосування в межах територіального виборчого округу мають право бути присутніми лише члени відповідної виборчої комісії, члени виборчої комісії вищого рівня, кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі від кандидатів та політичних партій, які висунули кандидата (разом не більше чотирьох спостерігачів від кожного кандидата, незалежно від

того, за чийм поданням - кандидата чи партії - вони були зареєстровані), а також офіційні спостерігачі від іноземних держав і міжнародних організацій, представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації). Присутність інших осіб на таких засіданнях забороняється.

4. Офіційні спостерігачі від кандидатів, іноземних держав та міжнародних організацій мають право здійснювати свої повноваження на закордонних виборчих дільницях.
5. Офіційні спостерігачі від іноземних держав та міжнародних організацій мають право знайомитися з матеріалами та документами, які є у розпорядженні виборчих комісій.
6. Виборча комісія під час проведення повторного голосування, під час підрахунку голосів, встановлення результатів голосування на виборчих дільницях, підсумків голосування в межах територіального виборчого округу не може прийняти рішення про недопущення до участі у засіданні комісії офіційних спостерігачів від кандидатів, іноземних держав та міжнародних організацій.
7. Виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права присутності на засіданні офіційних спостерігачів від кандидатів, іноземних держав та міжнародних організацій тільки у разі їх фізичного перешкоджання діяльності комісії. Таке рішення приймається в порядку, встановленому частиною одинадцятою статті 28 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14).

Стаття 9.

1. До виборчого бюлетеня для повторного голосування включають двох кандидатів на пост Президента України, які були включені до бюлетеня для повторного голосування 21 листопада 2004 року. Якщо один з кандидатів, включених до бюлетеня для повторного голосування, не пізніше як за десять днів до дня повторного голосування зняв свою кандидатуру шляхом подання письмової заяви до Центральної виборчої комісії, або Верховний Суд України за поданням Центральної виборчої комісії у порядку, встановленому Законом України «Про вибори Президента України» (474-14), прийняв рішення про скасування реєстрації кандидата, до виборчого бюлетеня включається один кандидат.
2. Виборчі бюлетені для повторного голосування виготовляються у кількості, що на один відсоток перевищує кількість виборців, які включені до списків виборців, виготовлених відповідно до статті 3 цього Закону.
3. Для проведення повторного голосування використовуються тільки виборчі бюлетені із зазначенням номера виборчої дільниці, виконаним поліграфічним способом.
4. Виборчий бюлетень для повторного голосування повинен містити лінію перегину для складання бюлетеня вдвоє.
5. Виборчі бюлетені виготовляються на одному поліграфічному підприємстві (Банкотно-монетному дворі Національного банку України). Контроль за виготовленням виборчих бюлетенів на зазначеному підприємстві, дотриманням

вимог щодо знищення друкарських форм, технічних відходів, поліграфічного браку здійснюється контрольною комісією у складі чотирьох осіб (по дві особи від кожного кандидата). Така комісія утворюється Центральною виборчою комісією за поданнями обох кандидатів не пізніше як в день затвердження форми виборчого бюлетеня.

6. Для виборчих дільниць, які відповідно до статті 5 цього Закону визначені для проведення голосування за відкріпними посвідченнями, виготовляється додаткова кількість виборчих бюлетенів, яка становить 0,5 відсотка від кількості виборців у відповідному територіальному виборчому окрузі.

Стаття 10.

При проведенні голосування на звичайних та спеціальних виборчих дільницях виборчий бюлетень видається виборцю, включеному до списку виборців на цій дільниці, лише за пред'явлення ним одного з документів, зазначених у пунктах 1, 7 - 9 частини другої статті 2 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14).

Стаття 11.

У день повторного голосування при підрахунку голосів, встановленні результатів голосування на виборчих дільницях та підсумків голосування в межах територіального виборчого округу засідання комісій є повноважними за умови присутності на засіданні не менше половини складу відповідної виборчої комісії.

Стаття 12.

1. Перед початком голосування дільнична виборча комісія невідкладно інформує територіальну виборчу комісію про:
 - 1) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент початку голосування;
 - 2) кількість виборців у витягу із списку виборців для голосування за межами приміщення для голосування;
 - 3) кількість виборців, внесених до списку виборців на підставі відкріпних посвідчень (для виборчих дільниць, визначених для проведення голосування за відкріпними посвідченнями).
2. Невідкладно після закінчення голосування, перед початком засідання з підрахунку голосів дільнична виборча комісія інформує територіальну виборчу комісію про:
 - 1) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент закінчення голосування;
 - 2) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці, на момент закінчення голосування;
 - 3) кількість виборців, які проголосували за межами приміщення для голосування;
 - 4) кількість виборців, які проголосували за відкріпними посвідченнями (для виборчих дільниць, визначених для проведення голосування за відкріпними посвідченнями).

посвідченнями).

3. Територіальна виборча комісія передає відомості, зазначені в частинах першій та другій цієї статті, по територіальному виборчому округу до Центральної виборчої комісії через Інформаційно-аналітичну систему «Вибори» та телеграфом (телетайпом) не пізніше 10 та 22 години дня повторного голосування відповідно. Центральна виборча комісія опубліковує зазначені відомості в друкованих засобах масової інформації наступного дня після їх отримання.

Стаття 13.

Виборча комісія може визнати голосування на виборчій дільниці недійсним за наявності обставин, визначених відповідно частиною першою статті 80 або частиною чотирнадцятою статті 82 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14), а також у разі:

- 1) виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів у кількості, що перевищує більш як на п'ять відсотків кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;
- 2) створення перешкод у здійсненні повноважень членами виборчих комісій чи реалізації офіційними спостерігачами, представниками засобів масової інформації права бути присутніми під час проведення повторного голосування на виборчій дільниці у приміщенні, де проводиться голосування, на засіданнях виборчих комісій при підрахунку голосів, встановленні результатів голосування на виборчих дільницях та підсумків голосування в межах територіального виборчого округу, а так само неправомірне недопущення зазначених осіб у приміщення для голосування.

Стаття 14.

1. Транспортування документів, зазначених у частині дев'ятій статті 79 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14), здійснюється головою дільничної виборчої комісії та членом цієї виборчої комісії - представником іншого кандидата - в порядку, встановленому статтею 81 Закону України «Про вибори Президента України». При цьому секретар дільничної комісії, інші члени виборчої комісії, які не супроводжують транспортування виборчих документів до територіальної виборчої комісії, залишаються в приміщенні дільничної виборчої комісії до отримання повідомлення про прийняття протоколу про підрахунок голосів на виборчій дільниці територіальною виборчою комісією. Печатка дільничної виборчої комісії залишається в приміщенні виборчої дільниці.
2. Протокол територіальної виборчої комісії транспортується до Центральної виборчої комісії головою територіальної виборчої комісії та членом цієї виборчої комісії - представником іншого кандидата.
3. Протоколи територіальних виборчих комісій приймаються, розглядаються та оголошуються на засіданні Центральної виборчої комісії.

Стаття 15.

1. Скарга щодо порушень, які мали місце під час голосування, може бути подана до виборчої комісії вищого рівня або до суду протягом двох днів після дня проведення повторного голосування. Така скарга розглядається у дводенний строк з дня її подання.
2. Скарга на рішення Центральної виборчої комісії, в тому числі про встановлення результатів виборів Президента України, а також на дії чи бездіяльність Центральної виборчої комісії може бути подана до Верховного Суду України у семиденний строк відповідно з дня прийняття нею оскаржуваного рішення, вчинення дій чи бездіяльності.
3. Встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів Президента України в порядку, передбаченому статтею 84 Закону України «Про вибори Президента України» (474-14), здійснюється не раніше закінчення визначених законом строків оскарження та розгляду скарг відповідними виборчими комісіями та судами.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування у газеті «Голос України», яке відбувається не раніше дня офіційного оприлюднення Закону України «Про внесення змін до Конституції України» (2222-15), і втрачає чинність в день, наступний за днем вступу на пост новообраного Президента України.
2. Центральній виборчій комісії після утворення територіальних та дільничних виборчих комісій відповідно до цього Закону забезпечити передачу їм відповідного майна та виборчої документації.
3. Кабінету Міністрів України забезпечити в установленому порядку фінансування повторного голосування, передбаченого цим Законом.

Президент України Л.КУЧМА

м. Київ, 8 грудня 2004 року

N 2221-IV

❖ Увага! Якщо під час своєї роботи Ви використовували відеокамеру, та зафіксували порушення, будь ласка заповніть цю картку та додайте її до складених вами актів та заяв.

Кассета № _____ (заполняется юр.отделом)	
Ф.И.О. оператора _____	
Эпизод № _____	Территориальный избирательный округ № _____
	Избирательный участок № _____
	Адрес избирательного участка: _____
	Описание эпизода: _____
	ФИО, должность, адрес человека, нарушившего законодательство: _____
	Нарушение норм статей _____
	Составлен ли акт о нарушении? _____
	Передан ли акт о нарушении в комиссию? _____
	Очевидцы нарушения (ФИО, адреса, телефоны): _____
Эпизод № _____	Территориальный избирательный округ № _____
	Избирательный участок № _____
	Адрес избирательного участка: _____
	Описание эпизода: _____
	ФИО, должность, адрес человека, нарушившего законодательство: _____
	Нарушение норм статей _____
	Составлен ли акт о нарушении? _____
	Передан ли акт о нарушении в комиссию? _____
	Очевидцы нарушения (ФИО, адреса, телефоны): _____

Лист обліку голосуючих в окрузі № _____ на виборчій дільниці № _____

Спостерігачі (П.І.Б.): _____

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
100																									
200																									
300																									
400																									
500																									
600																									
700																									
800																									
900																									
1000																									
1100																									

Проголосувало:

1. _____ годин _____ чол.	4. _____ годин _____ чол.
2. _____ годин _____ чол.	5. _____ годин _____ чол.
3. _____ годин _____ чол.	6. _____ годин _____ чол.

Лист обліку голосуючих в окрузі № _____ на виборчій дільниці № _____

Спостерігачі (П.І.Б.): _____

1.	_____	годин	_____	чол.	4.	_____	годин	_____	чол.
2.	_____	годин	_____	чол.	5.	_____	годин	_____	чол.
3.	_____	годин	_____	чол.	6.	_____	годин	_____	чол.

AKT

про порушення Закону України Про особливості застосування Закону України "Про вибори Президента України" при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року

Ми, що нижче підписались «__» грудня 2004 року о __ годині __ хвилин склали цей акт на виборчій дільниці №__ територіального виборчого округу №__, що знаходиться за адресою

(де малює місце погнуття)

про наступне

(опис выявленного происхождения (юридического факта) с указанием конкретных документов)

фізичних осіб, їх місця проживання і (якщо це можливо) назви юридичних осіб та їх

рекзитів, характерних обставин і констатацію доказів, які одини повнують порушення

Вказані факти є порушенням вимог ст.

Закону України "Про вибори Президента України" при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року

(U)

(11/19/2015)

ЩО МЕНІКАЄ:

(115)

С. 117

ЩО МЕНІКАЄ:

4115

Age Group	Percentage of Respondents
18-29	65
30-39	70
40-49	75
50-59	80
60-69	85
70-79	88
80+	90

ШО МЕШКАС:

№/№	Предмет оскарження (вид порушення)	Порушена норма Закону	Порушена норма іншого закону
1	Включення працівників закладу до складу дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці, утвореної в стаціонарному лікувальному закладі.	п.8 ст.2	
2	Порушення під час процесу виправлення неточності та технічні описки у списку виборців.	п.7 ст. 3	ч.1 ст.158 КК України
3	Голосування за відкріпними посвідченнями не на виборчій дільниці призначеній для такого голосування.	п.4 ст.5	ч.1 ст.158 КК України
4	Голосування за межами приміщення виборцями, які не є інвалідами першої групи або здатні пересуватися самостійно.	п.1 ст.6	ч.1 ст.158 КК України
5	Голосування за межами приміщення для голосування організовано представниками від одного кандидата.	п.2 ст.6	
6	Проведення голосування одночасно більш як з однією переносною малою скринькою.	п.2 ст.6	
7	Не допущення офіційного спостерігача, який був зареєстрований для здійснення повноважень та отримав посвідчення офіційного спостерігача, до 21 листопада 2004 року.	п.1 ст.8	
8	Перешкоджання присутності офіційних спостерігачів від кандидатів та політичних партій, які висунули кандидата разом до чотирьох спостерігачів від кожного кандидата, незалежно від того, за чийм поданням - кандидата чи партії - вони були зареєстровані.	п.3 ст.8	
9	Транспортування документів, зазначених у частині дев'ятій статті 79 Закону України "Про вибори Президента України", головою дільничної виборчої комісії та членом цієї виборчої комісії - представниками одного кандидата.		
10	Залишення приміщення дільничної виборчої комісії до отримання повідомлення про прийняття протоколу про підрахунок голосів на виборчій дільниці ТВК секретарем дільничної комісії або іншими членами виборчої комісії, які не супроводжують транспортування виборчих документів до територіальної виборчої комісії.	ст.14	
11	Винесення печатки дільничної виборчої комісії в приміщенні виборчої дільниці до отримання повідомлення про прийняття протоколу про підрахунок голосів на виборчій дільниці ТВК.	ст.14	

АКТ

про порушення Закону України «Про вибори Президента України»

Ми, що нижче підписались «__» грудня 2004 року о __ годині __ хвилин склали цей акт на виборчій дільниці №__ територіального виборчого округу №__, що знаходиться за адресою

(до цього місця порушення)

про наступне:

(опис виявлених порушень (юридичного факту) з фіксацією конкретних прізвищ

фізичних осіб, їх місця проживання і (якщо не можливо) назви юридичних осіб та їх

реквізитів, характерних обставин і констатацією доказів, які обґрунтовують порушення)

Вказані факти є порушенням вимог ст. _____ Закону України «Про вибори Президента України»

(ПІБ) / (Підпис)

що мешкає:

(ПІБ) / (Підпис)

що мешкає:

(ПІБ) / (Підпис)

що мешкає:

Зверніть увагу!

— Закон України «Про вибори Президента України» ст. 69 офіційний спостерігач має право

1) перебувати на виборчих дільницях під час голосування, спостерігати з будь-якої відстані за діями членів комісії, у тому числі під час видачі бюлетенів виборцям і підрахунку голосів, не заважаючи членам комісії фізично;

2) робити фото-, кінозйомки, аудіо- та відеозаписи;

3) бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії для організації голосування виборців за межами приміщення для голосування та при проведенні такого голосування;

4) бути присутнім з дотриманням вимог цього Закону на засіданнях дільничних та територіальної виборчих комісій відповідного територіального виборчого округу з урахуванням положень, встановлених частиною дев'ятою статті 28 цього Закону, в тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, встановлення підсумків голосування в територіальному виборчому окрузі;

5) звертатися до відповідної виборчої комісії із скаргою щодо порушень цього Закону в разі їх виявлення;

6) складати акти про виявлені порушення цього Закону, що підписуються ним та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, адреси місця проживання, та подавати їх до відповідної виборчої комісії у строки, передбачені статтею 94 цього Закону;

7) отримувати копії протоколів про передачу виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів і встановлення результатів голосування, а також інших документів у випадках, передбачених цим Законом;

8) мати інші права, передбачені цим Законом.

Додаток до Постанови ЦВК №280 від 29.07.04:

5.2 Документи, заяви, скарги, що надходять до комісії, мають право приймати члени комісії за рішенням комісії, дорученням голови комісії або особи, яка виконує його обов'язки.

5.4 Документи, заяви, скарги реєструються у день їх надходження у в журналі реєстрації документів, заяв і скарг у виборчій комісії та комісії з референдуму;

5.8 Документ, заяву, скаргу після реєстрації розглядає голова комісії, а в разі його відсутності – заступник голови комісії з метою винесення резолюції щодо їх виконання.

№/№	Предмет оскарження (вид порушення)	Порушена норма Закону	Порушена норма іншого закону
1	Порушення вимог щодо обладнання приміщення для голосування (недостатня кількість кабін, виборчих скриньок для голосування, розміщення обладнання в приміщенні з порушенням ч.3 ст.74 Закону, відсутність інформаційних плакатів тощо)	ст.74	
2	Порушення вимог щодо підготовки до голосування у день виборів (засідання комісії розпочате раніше встановленого ч.4 ст.75 Закону часу, порушення ч.5 ст.75 Закону щодо дій Комісії у випадку виявлення пошкодження стрічки, якою було опечатано сейф, порушено порядок огляду та опечатування виборчих скриньок, ненадання контрольного листа офіційним спостерігачам для поставлення підпису тощо)	ст.75	
3	Видача членом ДВК бюлетеня іншій особі замість виборця із виборчого списку (при цьому ця особа розписується у списку виборців навпроти чужого прізвища, прізвище, ім'я по батькові у списку виборців та у паспорті не співпадають)	ст., ст. 8, 76	ч.1 ст.158 ККУ
4	Видача бюлетеня виборцю не членом ДВК	ч.1 ст.76	
5	Видача членом ДВК одному виборцю кількох бюлетенів	ч.1 ст.76	ч.1 ст.158 ККУ
6	Голосування однією особою більше ніж один раз	ч.2 ст.3; ч.1 ст.80	
7	Видача членом ДВК бюлетеня виборцю без пред'явлення документу, який підтверджує громадянство України	ч.2 ст.2, ч.1 ст.76	ч.1 ст.158 ККУ
8	Видача членом ДВК бюлетеня виборцю без зазначення прізвища та підпису члена комісії та(або) виборця; поставлення членом ДВК позначок на бюлетені під час його видачі виборцю	ч.1 ст.76	
9	Видача членом ДВК бюлетеня особі, яка не має права голосу (особам, що народились після 31 жовтня 1986 року; особам, визнаним судом недієздатним тощо)	ч.1, 5 ст.2, ч.1 ст.80	
10	Відмова члена ДВК видати новий бюлетень замість зіпсованого	ч.9 ст.76 Закону	
11	Передача виборцем незаповненого бюлетеня іншим особам	ч.5 ст.76	ч.1 ст.158 ККУ
12	Заохочення або змушування шляхом підкупу, погроз або іншим способом виборців до передачі бюлетенів іншим особам	ч.5 ст.76	ч.1 ст.158 ККУ
13	Застосування насильства, фізичний тиск на виборців, спостерігачів, членів ДВК		
14	Порушення таємниці голосування (член ДВК чи інша особа знаходиться з виборцем у кабіні для голосування, окрім випадку, передбаченого ч.4 ст.76 Закону)	ст.7, ч.4 ст.76, ст.7, ч.3 ст.75	ст.159 ККУ
15	Агітація у приміщенні для голосування чи поза його межами в день виборів	ч.17 ст.64, ч.2 ст.6, ст.57	ч.1 ст.186-2 КпроАП
16	Перешкоджання діяльності офіційних спостерігачів	ст.68, 69	
17	Порушення громадського порядку у приміщенні для голосування	ч.3 ст.75	
18	Порушення термінів голосування (відповідно до Закону проводиться з 8:00 години до 20:00 години)	ч.1 ст.75, ч.10 ст.76	
19	Порушення встановленого Законом порядку організації голосування за межами приміщення для голосування (відсутність зареєстрованих заяв про бажання голосувати за межами приміщення для голосування, неоголошення головою ДВК про відбуття членів ДВК для організації голосування, порушення таємниці голосування)	ст.77	
20	Перебування на виборчій дільниці під час проведення голосування осіб в порушення вимог Закону	ч.9, 10 ст.28	
21	Порушення встановленого Законом порядку підрахунку голосів на виборчій дільниці (підрахунок проводиться у іншому приміщенні, підрахунок голосів проводиться з перервою після закінчення голосування, ДВК порушують принцип відкритості та гласності підрахунку голосів, порушується встановлена Законом послідовність підрахунку голосів тощо)	ст.78	
22	Перешкоджання присутності офіційних спостерігачів, довірених осіб Кандидатів на пост Президента України. Кандидатів на пост Президента України, журналістів при підрахунку голосів	ч.9 ст.28	
23	Заповнення протоколу про підсумки голосування олівцем	ч.5 ст.79	
24	Відмова видати копії протоколів ДВК про підрахунок голосів виборців кандидатам на пост Президента України, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам, які були присутні при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці	ч.8 ст.79	
25	Підлог, тобто внесення до виборчого документа завідомо неправдивих відомостей або будь-яка інша його підrobка, а так само використання завідомо підробленого виборчого документа чи виготовленого у спосіб, не передбачений законом, завідомо неправильний підрахунок голосів або завідомо неправильне встановлення чи оголошення результатів виборів		ст.158 ККУ
26	Порушення встановленого Законом порядку підрахунку голосів виборців у ТВК	ст.82 Закону	
27	Порушення встановленого Законом порядку транспортування і передачі документів до ТВК (супровід документів особами, не передбаченими в законі; передача документів до ТВК не на її засіданні тощо)	ст.81, 82 Закону	

Прокурору Харьковской области
Синчуку В.Л.

(Ф.И.О.)
удостоверение №_____ от _____. _____.04
выданного Центральной избирательной
комиссией Украины
проживающего по адресу: _____

тел.: _____

ЗАЯВА ПРО ЗЛОЧИН

26 декабря 2004 года,

(где произошло нарушение)

(описание сути нарушения)

о чем были составлены акты нарушений.
Считаю, что указанные действия содержат признаки преступления,
предусмотренного ст. _____ УК Украины.

Исходя из вышеизложенного, руководствуясь ст. 94, 97 УПК Украины, - прошу:
возбудить уголовное дело по ст. _____ УК Украины.

Приложение:
1. АКТ нарушения от 26.12.04 г. (кссрокопия).

(подпись) _____ (Ф.И.О.)

Для заметок

[illegible]